

фінансову звітність туроператорів. Нарешті, на державному рівні переглянути та удосконалити законодавчі норми діяльності туристичних підприємств і сформувати систему внутрішнього контролю в туристичних фірмах.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. — 1196 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://litread.me/pages/393837/386000-387000?page=139>
2. Томаневич Л. М., Рібун М. В. Протидія шахрайству у сфері туризму/ Л. М. Томаневич, М. В. Рібун // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ . – 2013. – №2. – С.154-161.
3. Турагентства активно проворачивають на українцахафери// [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ru.tsn.ua/groshi/turagentstva-aktivno-provorachivayut-na-ukraincah-afery-336401.html>

Капустян О. В.

(наук. кер. – доц. Пивоварська К.Б.)

студентка V курсу природничого факультету

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Державна політика з безпеки життєдіяльності в галузі освіти базується на принципі пріоритету життя і здоров'я учасників навчально-виховного процесу, повної відповідальності роботодавця, керівника навчального закладу за створення належних, безпечних і здорових умов навчання та праці.

Серед основних принципів освіти в Україні є інтеграція з наукою і виробництвом для забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями [1]. Тому ще у загальноосвітніх навчальних закладах поєднується навчання із набуттям практичних навичок у галузі природничих наук, під час вивчення хімії зокрема. Працівники школи зобов'язані створити умови навчання відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо охорони праці [2].

Неухильне дотримання вимог безпеки життєдіяльності (система знань з питань охорони життя, здоров'я, пожежної, радіаційної безпеки, безпеки дорожнього руху, попередження побутового травматизму, дії у випадках надзвичайних ситуацій тощо) усіма учасниками навчально-виховного процесу є елементом дисципліни освітнього процесу, культури безпеки життєдіяльності.

До нормативно-правових документів, що регулюють питання охорони праці та безпеки життєдіяльності належать у навчальних закладах належать:

- Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2001 р. [5];
- Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу, затверджені постановою Головного санітарного лікаря України від 14.08.2001 № 63, погоджені Міністерством освіти і науки України 05 червня 2001 р. № 1/12-1459;
- Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти України і Головного управління Державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України від 30 вересня 1998 р. № 348/70;

- Правила безпеки під час навчання в кабінетах інформатики навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 16 березня 2004 р. № 81;
- Правила безпеки під час проведення навчання з біології в загальноосвітніх навчальних закладах, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15 листопада 2010 р.;
- Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2006 р. № 304;
- Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 31 вересня 2001 р. № 616.

Важливе значення для забезпечення техніки безпеки на уроках хімії мають Інструктивно-методичні матеріали з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності у навчально-виховному процесі, затверджених наказом МОН України від 25 листопада 2014 р. Відповідно до цих матеріалів у кабінеті фізики, інформатики, хімії, майстернях трудового навчання, обслуговуючої праці має бути інструкція і журнали ввідного та періодичного інструктажу з техніки безпеки, пожежної безпеки [4]. Також зазначені загальні положення щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання і порядок проведення, тематика та організація проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності учнів; наведено основні вимоги безпеки в кабінеті хімії, рекомендації щодо знищення реактивів, що не мають етикеток, відпрацьованих реактивів, відходів металічного натрію. Також в інструктивно-методичних матеріалах наведено зразок журналу реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів з безпеки життєдіяльності учнів та орієнтовні «Паспорт кабінету хімії» і «Акт дозволу на проведення занять у кабінеті хімії».

Вимоги безпеки, наведені в цих Інструктивно-методичних матеріалах, поширюються на кабінети природничо-математичного напрямку (фізики, хімії, біології, математики, географії), у яких навчаються учні загальноосвітніх навчальних закладів і які можуть мати джерела небезпечностей.

Для створення безпечних умов навчання у кабінетах фізики, хімії, біології, майстерні, спортивній залі призначають відповідальних за безпеку життєдіяльності, у кабінетах завідувачів кабінетів. На початок кожного навчального року оформляють всі необхідні акти-дозволи на проведення навчальних занять у кабінетах та шкільних приміщеннях підвищеної небезпеки, паспорти санітарно-технічного стану школи, акти готовності школи до навчального року [4].

Навчання та перевірка знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності учнів, студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, працівників навчальних закладів) проводяться відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 15 та Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 р. [5].

На уроках хімії не допускається залучення неповнолітніх до праці із шкідливими або небезпечними речовинами та обладнанням, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Отже, вимоги до техніки безпеки на уроках хімії достатньо унормовані Законами України та підзаконними актами. Завідувач кабінету хімії несе повну відповідальність за безпеку всіх робіт, що виконуються в цьому кабінеті, за його протипожежний стан і дотримання правил шкільної санітарії та гігієни праці, керуючись у своїй роботі Законами України, нормативно-правовими актами та наказами.

Література:

1. Про освіту: Закон України від 23 травня 1991 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Про затвердження Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України 20 липня 2004 р. № 601. [Електронний ресурс] // Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Про використання Інструктивно-методичних матеріалів з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності у навчально-виховному процесі: Наказ МОН України від 25 листопада 2014 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу // [http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/1-9-482-ro-ohoroni-praczi-\(1\).pd](http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/1-9-482-ro-ohoroni-praczi-(1).pd)
5. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах» Наказ МОН України № 563 від 01 серпня 2001 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>

Тертична М.
(наук. кер. – доц. Пивоварська К.Б.)
*студентка III курсу факультету філології та журналістики
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ВИСОКІ МОРАЛЬНІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ОСНОВНА УМОВА ЗДІЙСНЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

За загальними поняттями, моральні якості – моральна характеристика найтиповіших рис поведінки індивіда. До них, зокрема, відносять:

- патріотизм — вірність своїй батьківщині, дотримання й розвиток кращих традицій свого народу тощо;
- гуманізм — визнання суверенності особистості й недоторканності її достоїнства, віра в невичерпність людської доброзичливості;
- справедливість — об'єктивне оцінювання індивідуально-ділових якостей і дій людей, визнання їхньої індивідуальності, відкритість до спілкування, самокритичність;
- совість — загострене почуття особистої відповідальності перед суспільством і людьми;
- моральна воля — розвинутий самоконтроль, уміння домагатися мети, завойовувати повагу людей;
- професійна чесність — ділова вимогливість, самовіддача в роботі, уміння говорити правду «в очі»;
- організованість — взаємодія індивідуального і спільного, вміння структурувати і програмувати діяльність відповідно до правил і норм організації;
- товариськість — взаємна солідарність, повага і довіра, які утворюють спільність інтересів і цілей;
- відповідальність — єдність слова і діла, «смак» до ділового ризику;
- щедрість — безкорисливість, надання допомоги людям, співчутливість;
- оптимізм — віра в себе й людей, у свій моральний вибір, краще майбутнє;
- великодушність — терпимість до недоліків людей, уміння вибачати образи.

Згідно пункту 2 статті 54 «Закону про освіту» від 23 травня 1991 р. педагогічну діяльність у закладах освіти здійснюють педагогічні працівники, у вищих закладах освіти третього і четвертого рівнів акредитації та закладах післядипломної освіти науково-педагогічні працівники [1].

Педагогічна діяльність — це цілеспрямований, виховуючий та навчаючий вплив вчителя на учнів з метою особистісного, інтелектуального та духовного його розвитку, а також основа